

A médlák nem szólnak bele mindenbe

„Ide riszálom, oda lefekszem?!“

– **Fekete Gyula író, politikus, újságíró, a MÚOSZ tagja. Hogyan látja sajtónk helyzetét, az újságírás jelentőségét politikai életünkben?**

– Már a parlamenti választások előtt és közben is óriási szerepe volt a médiának. Politikai súlyuk azóta is nő. Nálunk ugyanis a többségi elvet a médiák vezérlik és manipulálják. Ellenükben semmiféle demokrácia nem érvényesülhet. Viszont a médiákat mi újszólván teljes egészében és érintetlenül Aczél Györgytől örököltük, ami nagy tehertétel. Szórol szóra ugyanazok frják az újságot, szerepelnek a tévében, a rádióban, mint az ő idejében. Kérem szépen, durva dolgot fogok mondani: ahogy a szeku konvertálta a hatalmat Romániában, nálunk a sajtó ugyanúgy konvertálta. Ugyanazok az emberek, akiket akkor mazzolozott ki Aczél György a saját pártjából is nagyon válogatottan, az a vezérkar szerepel ma. Persze Illyés Gyula még arra sem kaphatott engedélyt és bizalmat, hogy egy kéthetenként megjelenő lapnak a szerkesztője legyen: a Hitelt hiába kértük negyvenen, ötvenen írók, Illyéssel az élen. Az a galeri, amelyik most a sajtószabadságot védi olyan nagy hangon, azokat Aczél György válogatta ki személy szerint épp a sajtószabadság megvalósítására s természetesen e hatalom hű szolgálatára. Ugyanazok uralják a tömegkommunikáció vezető posztjait ma, mint öt évvel ezelőtt. Túlzásnak tartom, hogy ilyen érintetlenül megmaradtak, és most ez a társaság régi hatalmát érvényesíti.

– **Jelenleg Magyarországon a médiák irányítják a politikát, nem az Antall-kormány?**

– Nohát természetesen a médiák nem szólnak bele mindenbe, de ez a régi-új vezérkar nagyon jól tudja, nem szabad most kiéleznie a dolgokat. Most még szelfédek. Az, hogy némelyek piszok módon és aljasul támadják Andrásfalvyt és hazugul, ez inkább kivételesnek tekinthető. De ennél még sokkal aljasabban és hazugabban támadhatják majd a kormányt, ha egyszer valahonnan intenek nekik. Hiszen ezt szokták meg évtizedek óta. Három nap alatt megfordíthatják a közvéleményt.

– **Újságíró-társadalmunkban csak inteni kell? Nem túlzás ez?**

– Kérem szépen, ne általánosítsunk, még a kérdésfeltevésben sem. Nem általában az újságíró-társadalomról beszélek, hiszen nagyon jól ismerek a Rádiónál is olyan embereket, akik alig bír-

ják elviselni azt a terrort, ami ugyanaz, mint két évvel ezelőtt volt! Kérem szépen, ugyanolyan sokféle az újságíró-társadalom, mint a társadalom. Az viszont vitathatatlan, hogy nagy gonddal, finnyásan válogatta ki a párt őket annak idején, mert pontosan tudta, milyen hatalom a sajtó. Aczél György kiváló manipulátor volt, felfogta azt, hogy az egy hülye hatalom, amelyik elsősorban az erőszakszervezetekre támaszkodik. A hatalomnak a manipuláció a legfőbb támasza: a sajtóra, a mindennapos agymosásokra kell támaszkodniuk. Tehát e területen kell a legmegbízhatóbb embereknek lenniük, akik ráadásul nagyon dörzsöltek is, mert esetleg úgy tudnak kormánypártiak lenni, hogy ellenzéki játszanak közben. Ide riszálják magukat, oda lefekszenek. Ez alapformája magatartásuknak, nagyon kevés kivétellel. Persze Aczél György legkedvesebb emberei most hivatkozhatnak arra, milyen ellenzéki mozdulatokat tettek erre meg arra, csak azt nem teszik hozzá, hogy azt engedéllyel tették. Így kellett hitelt szerezniük. Ez is a manipuláció része volt.

Egy dologban nálunk rosszabb a helyzet, mint Nyugaton. Ott ugyanis a szerves fejlődés következtében a sajtó eleve pluralista, egymást szidják, vitatkoznak. De kialakult a sokféleség. Nálunk nagyon szerencsétlen a helyzet. A monolitikus sajtó utódai szereztek meg a kulcspozíciókat. Igen ám, de szerves fejlődéséből a természetes sokféleség még hiányzik.

– **Mit tehet az egén? Mit tehet az újságíró?**

– Az újságíró, ha tiszta akar maradni, gyakran egzisztenciális kockázatot is kell vállalnia. Persze csak akkor, ha a becsületét többre tartja, mint a fizetését, az érvényesülését. Látni kell, mikor akarják a ronda politikai manipuláció eszközévé tenni. Mert itt nemcsak arról van szó, hogy Tóth Mari, aki feljött valahonnan szolgálni, lefeküdt valakivel, és azt megírjuk. Nem. Itt politikai tényezővé válik a pletyka: a lejáratás eszközüvé. Hogy Tóth Mari milyen nő, hogy feküdt le, az magánügy, de amint leírjuk, politikailag járathatjuk le.

– **Végül is mit tehet az újságíró, hogy megtartsa viszonylagos függetlenségét?**

– Kérem szépen, sokszor egy nagyobb tisztességtelen kivédése kisebb tisztességtelenség árán, lemoshatja a kisebb vétket. Például, ha én azért hazudok, hogy valakinek mentsem az életét, ak-

kor ez a hazugság nagyon tisztességes. Ha egy újságíró a felét mondja csak ki annak, amit igaznak tud, az egy másik korból nézve akár tisztességtelenség is tűnhet, de legalábbis emberi gyengeségnek, holott lehetséges, akkor az volt a tisztességes, hogy ne ártson egy nagyobb értéknek. Azért mondtam mindent, mert nem tetszenek nekem a tiszta gallériák, akik húsz, harminc év után is állítják magukról, hogy tiszták.

– **Őn hogyan tudta megőrizni az újságírói függetlenségét és a viszonylagos tisztességét?**

– Megírtam az Egy kerty tenger-t, aztán a Száz kerty tenger-t és sok száz tárcát, publicisztikát. Ezeket a jegyzeteket ma is vállalom, ma is aktuálisak. És még megvannak a kézirataim, az első példányok, amelyekben ott láthatók azok a félmondatok, jelzők, amiért nagy veszekedéseim voltak a szerkesztőkkel. Az én frásaimat mindig ketten-hárman olvasták el és gyakran frászban voltak a szerkesztők tőlem, mert én mindig begurultam és dühöngtem, ha változtatni akartak. És káromkodtam és frászoztam, de aztán mégis kiegyeztem. Nem ott, ahol ők akarták, nem ott, ahol én, de valahol középen kiegyeztünk. Én megmondtam mind egyiknek: Ide figyelj! Nézd meg jól, jegyezd meg, félreteszem és egyszer ki fogom adni azt, hogy miket húztatok ki. Én nem érzem magamat tisztességtelenségnek, hogy kihúztam azt a két szót, vagy kihúztam azt a félmondatot. Egyébként amit a művészet erkölcsnek tart, az a politikában használhatatlan.

– **Az újságírásban is?**

– Többé-kevésbé, hiszen az újságírás politika és a politikában igenis szükség van fondorlatokra is, hogy félrevezethessem az ellenfeletemet. De ha jó ügy érdekében tette mindezt, az újságíró felmenthető. Igazolódik az újságíró is. De előbb vagy utóbb a politika érdekévé lesz, hogy figyeljen az erkölcsre, és akkor azok az újságírók, akik meg tudták őrizni tisztességüket, ha nem is gaddagódtak meg, de végre jól érezhetik magukat szakmájukban.

– **És mikor lesz a politika számára fontos az erkölcs?**

– Azt sajnos nem tudom. De remélem, hogy közeledik és egyre közelebb kerül egymáshoz az erkölcs fogalma a magánéletben és a politikában.

Udvarhelyi András